

**QARIYALARDA TISH QATTIQ TO‘QIMALARI
GIPERESTEZIYASINING KLINIK XUSUSIYATLARI VA DAVOLASH
SAMARADORLIGI**

**Mualliflar: Saidova Muxlisa Axrorovna,
Tojiboyeva Madinaxon Tursunali qizi,
Nurmamatova Qurbonoy Choriyevna
Muassasa: Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti**

Annotatsiya

Mazkur tezis qariyalar va keksalik yoshidagi bemorlarda tish qattiq to‘qimalari giperesteziyasining klinik xususiyatlari, etiologiyasi, diagnostikasi va davolash samaradorligini o‘rganishga bag‘ishlangan. Tadqiqot davomida ushbu patologiyaning rivojlanishida yoshga bog‘liq morfofunktsional o‘zgarishlar, milk retsessiyasi, dentinning ochilishi hamda umumiy somatik kasalliklarning roli tahlil qilindi. Kompleks davolash usullarining qo‘llanilishi natijasida sezuvchanlikni kamaytirish va bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga erishildi.

Kalit so‘zlar: giperesteziya, dentin, qariyalar, sezuvchanlik, remineralizatsiya

Dolzarblik

Hozirgi kunda tish qattiq to‘qimalari giperesteziyasi stomatologiyada keng tarqalgan muammolardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, qariyalar orasida ushbu patologiyaning uchrash darajasi yuqori bo‘lib, bu holat ularning kundalik hayot faoliyatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Yosh o‘tishi bilan tish qattiq to‘qimalarida sezilarli o‘zgarishlar yuz beradi: emal yupqalashadi, dentin ochiladi, milklar chekinadi. Natijada tishlar tashqi ta‘sirlarga — sovuq, issiq, shirin va mexanik omillarga nisbatan juda sezuvchan bo‘lib qoladi. Bundan tashqari, qariyalarda so‘lak ajralishining kamayishi, mineral almashinuv buzilishi va surunkali kasalliklar mavjudligi giperesteziya rivojlanishini yanada tezlashtiradi.

Maqsad

Qariyalarda tish qattiq to‘qimalari giperesteziyasining klinik kechishini o‘rganish va zamonaviy davolash usullarining samaradorligini baholash.

Material va metodlar

Tadqiqotda 50–70 yoshdagi bemorlar ishtirok etdi. Bemorlar klinik tekshiruvdan o‘tkazildi va ularning stomatologik holati baholandi.

Quyidagi usullar qo‘llanildi:

- klinik ko‘rik
- vizual-analog shkala (VAS)
- havo testi
- termik test
- taktil test

Bundan tashqari, ayrim hollarda qo‘shimcha diagnostika usullari ham qo‘llanildi.

Natijalar

O‘tkazilgan tadqiqot natijalariga ko‘ra, bemorlarning 65–70% ida tish giperesteziyasi aniqlangan. Kasallik ko‘proq bo‘yin sohasida joylashgan tishlarda kuzatildi.

Asosiy klinik belgilar:

- qisqa muddatli o‘tkir og‘riq
- sovuq ta’sirga sezuvchanlik
- mexanik ta’sirda noqulaylik

Og‘riq darajasi ko‘pincha o‘rta va og‘ir shaklda namoyon bo‘ldi.

Muhokama

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, qariyalarda giperesteziya ko‘p omilli kasallik hisoblanadi. Uning rivojlanishida nafaqat mahalliy, balki umumiy omillar ham muhim rol o‘ynaydi. Ayniqsa, milk retsessiyasi va dentinning ochilishi asosiy sabablar sifatida qayd etildi.

Kompleks davolash yondashuvi, jumladan remineralizatsiya terapiyasi, ftorli preparatlar va desensitizatsiya vositalarini qo‘llash yaxshi natijalar berdi. Davolash natijasida bemorlarning ko‘pchiligida og‘riq sezilarli darajada kamaydi.

Xulosa

1. Tish qattiq to‘qimalari giperesteziyasi qariyalar orasida keng tarqalgan.
2. Asosiy sabablar — milk retsessiyasi va dentinning ochilishi.
3. Kompleks davolash usullari yuqori samaradorlikka ega.
4. Profilaktika choralari muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Булкина Н.В. Коморбидность заболеваний пародонта и соматической патологии // Медицинский вестник. – 2012.
2. Цепов Л.М. Заболевания твердых тканей зубов. – Смоленск, 2007.

3. Грудянов А.И. Заболевания пародонта. – М., 2009.
4. Кузьмина Э.М. Профилактика стоматологических заболеваний. – М., 2010.
5. Addy M. Dentine hypersensitivity // Int. Dent. J. – 2002.
6. Orchardson R. Dentin hypersensitivity // J. Dent. – 2006.
7. Brännström M. Hydrodynamic theory // J. Endodontics. – 1986